

A bírálóbizottság értékelése

A bírálóbizottság az opponensi vélemények és az értekezés áttekintése alapján megállapítja, hogy Kurucz György *Travel Narratives and Economic Discourse: The Technological Journey of Two Hungarian Agriculturists in Western Europe in the Early Nineteenth Century* című akadémiai doktori értekezése jelentős tudományos teljesítmény, amely új kutatási eredményekkel gazdagítja a 19. század eleji Magyarország gazdaság-, agrár-, művelődés- és kapcsolattörténetére vonatkozó ismereteinket. Feltétlenül elismerésre méltó a témaválasztás újszerűsége, valamint azt a komplex szemléletmód, amellyel a szerző a Georgikonhoz kötődő nyugat-európai tanulmányutakat nem pusztán utazástörténeti szempontból, hanem a tudás- és technológiatranszfer, a gazdasági modernizáció és a nemzetközi kapcsolatrendszer összefüggéseiben vizsgálja.

A disszertáció legnagyobb erőnyei közé tartozik a rendkívül széles körű és sokrétű forrásbázis felhasználása. A szerző jelentős hazai és külföldi levéltári kutatásokra, gazdag szakirodalmi apparátusra, valamint a fennmaradt instrukciók, levelezések és útijelentések alapos elemzésére támaszkodva rekonstruálta Gerics Pál és Lehrmann József nyugat-európai tanulmányútjait. Az értekezés gondosan kidolgozott jegyzetapparátusa külön méltányolandó. Az opponensi vélemények több ponton is rámutatnak arra, hogy a dolgozat túlmutat a szűkebb agrártörténeti kereteken. A szerző sikeresen kapcsolja össze a technológiai és gazdasági megfigyeléseket a korabeli európai társadalmak, intézmények és tudományos hálózatok vizsgálatával. A bizottság véleménye szerint az értekezés egyik legfontosabb eredménye, hogy új megvilágításba helyezi Festetics László szerepét, árnyalva a róla kialakult korábbi történeti képet, és meggyőzően mutatja be a Georgikon működésének nemzetközi beágyazottságát. Különösen értékesek azok a fejezetek, amelyek a korabeli nyugat-európai agrárinnovációk, gazdasági gyakorlatok és technológiai eljárások elemzésével foglalkoznak. A bizottság szerint a szerző érzékletesen mutatja be, hogy a két utazó miként érzékelt a magyar és a nyugat-európai gazdasági viszonyok közötti különbségeket, s hogyan próbálták az ott szerzett tapasztalatokat a hazai gyakorlat számára hasznosítható tudássá alakítani. Mindezen szempontok felvonultatása és elemzése pedig alapvető módon járul hozzá a 18–19. század közötti kontinuitás diskurzus alátámasztásához.

Az opponensek által megfogalmazott kritikai észrevételek többségében nem az értekezés esetleges hibáira vagy hiányosságaira, hanem inkább a további kutatási lehetőségekre irányulnak. Bizonyos esetekben érdemes lett volna analitikusabb megközelítésmódot alkalmazni, részletesebben reflektálni egyes tárgyi kérdésekre, illetve nagyobb hangsúlyt helyezni néhány nemzetközi kutatási irány vagy kontrollforrás bevonására. Azonosítható néhány kisebb pontatlanság, elsősorban diplomáciatörténeti terminológiai kérdések kapcsán, illetve néhol az olvasó szívesen látott volna részletesebb értelmező megjegyzéseket. Ezen észrevételek azonban nem csökkentik érdemben a munka tudományos értékét, inkább annak további kutatási potenciálját jelzik.

Összegzésként megállapítható, hogy a disszertáció eredeti, magas színvonalú tudományos munka, amely a forrásfeltárás alaposságát korszerű szemlélettel és interdiszciplináris megközelítéssel ötvözi. A bizottság egybehangzó álláspontja szerint az értekezés minden szempontból megfelel az akadémiai doktori értekezésekkel szemben támasztott követelményeknek, ezért támogatja Kurucz György számára az MTA doktora cím odaítélését.